

Cenaclul dramaturgilor (2)

MIRCEA SĂNDULESCU,
autorul serii

Născut la 20 septembrie 1945, la Brăila. Absolvent al Facultății de limbă și literatură engleză, Universitatea din București. Profesor de engleză până în 1979. Debut în proză : o povestire, Al doilea musafir, în revista „Luceafărul” (1969).

Apariții editoriale :

- Romanul „Victorie clandestină”, Editura „Cartea Românească”, 1977.
- Romanul „Tratat despre oaspeți”, Editura Eminescu, 1979.

Prezențe în dramaturgie :

- la Radio Cluj-Napoca, piesa Cîmp operațional, ianuarie 1980 ;
- la Teatrul „A. Davila” din Pitești, Omul de paiantă, ianuarie 1980 ;
- la Teatrul de Stat din Sibiu, Broasca țestoasă, martie 1980.

Autorul, despre piesa citită în cenaclu :

În Operație pe cord deschis, miza centrală se configurează în tensiunea dintre idealul de adevăr și puritate absolută și viața așa cum e ea...

Eroul principal trăiește o criză latentă, de inadecvare la compromis. Întimplarea („îmbrîncită” de necesitatea care circulă ca un fluid subteran prin evenimentele vieții) face ca înfruntarea între el și oameni, în care, într-un fel sau altul, și-a pus speranțele cîndva (în sensul că și aceștia ar fi animați de același ideal), să capete o tensiune care-l duce pas cu pas spre prăbușire... Într-un fel, eroul vrea să-i salveze pe cei din jur, dăruindu-le (ceea ce de drept au, dar nu și de fapt) viața.

3
martie
1980

Cea de-a doua ședință a *Cenaclului dramaturgilor* a avut loc, așa cum e prevăzut, în prima luni a lunii martie, în incinta sălii Majestic și cu, bineînțeles, concursul actorilor de la Teatrul Giulești. Piesa pusă în discuție, *Operație pe cord deschis* de apreciatul prozator Mircea Săndulescu, s-a bucurat de o lectură realmente profesională — din partea actorilor Ion Pavlescu (Doctorul), Dana Comnea (Profesoara), Jeannine Stavarache (Copilul și Anișoara), Ion Cojocaru (Mihai) și Șerban Celea (Dan) — sub îndrumarea regizorului Tudor Mărăscu.

Criticul Radu Popescu, președintele *Cenaclului dramaturgilor*, a condus dezbaterile următoare lecturii. „Ghiața a fost spartă”, de data aceasta, de *Margareta Bărbuță*: „Am ascultat cu interes textul. Am simțit în construcție o vină dramatică reală. E foarte mult adevăr în dezbaterile ce se angajează. Introducerea, în această dezbateri de idei, o realizează infractorul ce devine anchetator. Totuși, de la un moment dat, conflictul se abate pe un fâgăș de viață mai puțin interesant. Dezvăluirea adevărului, care se face cu pistolul la tâmplă, este mai puțin convingătoare. Nu cred că finalul este cel mai logic și cel mai convingător. E un final închis, fără speranță. Doctorul, care apare ca un personaj complex, e totalmente compromis”. *Horia Deleanu*: „Este absolut evident că ne găsim în prezența unui autor dramatic. În partea întâi, piesa este parazitată de proză. Personajul Mihai vorbește cam trei sferturi de piesă. Motivarea rechizitoriului în partea întâi este mult prea lungă. În materie de dramă, partea a doua stă mult mai bine. Mi se pare extrem de importantă existența în piesă a unui al doilea eșalon de joc. Mărturisirile care pentru unele personaje sînt reale, pentru alte personaje, participante la discuție, devin jocuri”. *Dorel Dorian*: „Aduc un elogiu total autorului. Piesa trebuie jucată așa cum este. Totuși, dacă modalitatea de a afla adevărul în viață este doar un pistol amenințător la tâmplă, eu acest

adevăr nu-l vreau”. *G. Dumbrăveanu*: „Ca spectator, am avut impresia că piesa este foarte șubredă din punct de vedere al dramaticului. Ideea centrală a piesei se rarefiază și defectele apar mai bine la lumină. Oare, în momentul cînd hoții pătrund în apartament, nu sună nici un telefon la doctor acasă?” *Iosif Naghiu*: „Cred că Dumbrăveanu are dreptate. N-aș vrea să ne entuziasmăm prea mult. Dacă la o piesă ca asta venim și ridicăm brațele, dacă noi, meseriașii, nu mai băgăm de seamă că unul dintre hoții scoate replici pitorești din cînd în cînd, că cel cu ciorap pe cap este un intelectual sadea fără biografie, unde ajungem? Copilul din scenă este insuficient speculativ dramatic de autor, rămîne o simplă jucărie. Dacă noi, meseriașii, nu punem în lumină deficiențele unui text citit în cenaclu, înseamnă că nu sîntem meseriași”. *Valentin Silvestru*: „Eu nu pot să vorbesc ca meseriaș, ci ca gazetar de specialitate. Meseriașii dau lucruri de consum imediat. Ca gazetar de specialitate trebuie să fim generoși cu cei care se nasc ca valori. În convingerea mea, Săndulescu este un dramaturg format care depășește pe mulți dintre confrății lui deja bine afirmați ca dramaturgi. Raza epică pe care ne-o prezintă este, din cînd în cînd, frîntă de un element dramatic. Elementul tragic stă în aceea că singurul om cîstit din piesă trebuie să piară. Și el piere. În piesele lui Săndulescu se prelungeste romanescul. Nu există în piesa de față dezvoltări foarte spectaculoase. Adevărul care se relevă este posibil, plauzibil”. *Mihail Davidoglu*: „Avem de-a face cu un om de mare talent dramatic. Sigur, sînt vizibile influențele marilor modele. Dar cine oare n-a pornit la drum în literatură luînd de la unul, de la altul cite ceva, ca pînă la urmă să rămînă el însuși?” *Laurențiu Ulici*: „Am citit piesa lui Săndulescu înainte de a o auzi acum. Voi discuta, ca și data trecută, din perspectiva omului de litere și nu a omului de teatru. Piesa nu are nimic comun cu tema terorismului, cum s-a sugerat

aici. Piesa începe cu dialogul dintre un golan și un tânăr intelectual care abia așteaptă să sfârșească lectura unui tratat de fenomenologie, și care are o irepresibilă obsesie tanatică. Toată piesa este devenirea unui personaj într-un om absurd. Omul absurd este acela care nu speră, nu disperă: știe. Asistăm la un proces de autoflagelare. Moartea lui Mihai este soluția de continuitate a personajului Mihai. Din punctul de vedere al doctorului (și al soției sale), Mihai este un om bolnav. Are un sindrom maniacal. Viciul fundamental al piesei este faptul că doctorul susține o discuție filozofică chiar și după ce își dă seama că are în față un bolnav psihic". *Alexandru Popescu*: „Personajul Mihai a fost creat cu pasiune, opoziții lui, cu talent. În text nu-i vorba de terorism, totuși se bruschează natura umană". *Radu F. Alexandru*: „Consider piesa o parabolă. Tragusă de mine, ea sună astfel: un student, după un scurt intermezzo cu o fată necunoscută, este obligat de un răufăcă-

dar. «operația pe cord deschis» a lui Mihai nu a reușit. Autorul se vedește preocupat de relevarea monstrozității din individul care poartă cartea de vizită a unui om de treabă". *Constantin Cojocaru*: „Mihai, așa cum l-am receptat ca interpret al lui, nu mi se pare un maniac. El este un om normal în toată puterea cuvântului. El apelează la o experiență de cunoaștere prin dezvăluirea omurii a adevărului, experiență pe care nu o duce pînă la capăt". *Valeriu Grama*: „Piesa poate rezista ca piesă suprarealistă și nu poate rezista ca o piesă realistă". *Theodor Mănescu*: „Una dintre răspunderile cenaclului, de care nu ne putem elibera, este de a căuta dramaturgi. În legătură cu Mircea Săndulescu, cu piesa citită aici, am avut senzația că raportul între caracterul de parabolă și substanța realistă nu funcționează foarte bine. M-am gândit că poate Mihai ar fi trebuit să trăiască la o tensiune morală și ideatică mai mare. Această piesă ne conduce către o generație nouă, care se

tor să devină spărgător. Studentul, în casa în care asistă în calitate de martor, observă ușurința cu care cei doi, doctorul și profesoara, își cedează bunurile, reține replica chirurgului «orice ați lua de aici, nu puteți lua valoarea». Tânărul Mihai vrea să obțină valoarea. Pornește această aventură încercînd să afle ce-i cu acea valoare. Nu descoperă decît rufele murdare ale unei familii. Mihai în nici un caz nu este maniac. Nu sînt mulțumit de finalizarea textului din punct de vedere dramatic". *Paul Tutungiu*: „Așa-zisul infractor Mihai aplică un test de «chirurgie pe inimă» (printr-o obligatorie terapeutică de dezbrăcare pînă la ultima pielețică de pe suflet) familiei medicului obișnuit să realizeze zilnic operații pe cord deschis. Actul lui Mihai, într-un anume fel foarte dur, deși ar fi putut duce la un fel de ispășire prin confesiune totală, nu reușește. Micimea sufletească a familiei medicului se reinstituie chiar după experiența grea a mărturisirilor totale. Ei șterg cu cinism urmele singelui lui Mihai, pentru a-și reconstitui chipul de oameni de treabă cu care ies în societate. Așa-

afirmă acum încă periferic, dar care se va impune cu siguranță. Văd în Mircea Săndulescu un exponent viguros al acestei generații". *Constantin Radu-Maria*: „Sînt de acord cu preopinutul meu Laurențiu Ulici în simptomatologia sa făcută personajului principal și întăresc cele spuse, anume că un maniac al adevărului cere adevărul celorlalți, nu își caută și nu își formulează niciodată propriul adevăr".

Mircea Săndulescu a ținut să dea unele explicații cu privire la ideile care stau la baza creației sale dramaturgice în genere. Criticul *Radu Popescu* a subliniat, în încheiere, nevoia valorificării dramaturgiei pornind de la literatură, și nu numai în planul virtuților teatrale. „Prezența fiecăruia dintre dumneavoastră — a adăugat președintele cenaclului — îmi este cum nu se poate mai prețioasă; absența unora dintre invitați mă mîhnește".

Mircea Rareș

Replica serii: „*Amăritul de doctor mai spune și timpenii*". (Un participant).